ROK VIII

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Nº 9

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 MAJA 1933 ROKU

ZE SPRAW KOMPENSACYJNYCH

Sprawa eksportu na terenie międzynarodowym napotyka na coraz większe trudności: nieliczne zaledwie rynki są dostępne dla polskich produktów. Wolny handel w dotychczasowym znaczeniu zanika stopniowo, poszczególne zaś kraje starają się dostosować do zmienionej sytuacji i poszukują nowych form wymiany międzynarodowej.

Polska od półtora blisko roku znajduje się w wyjątkowo trudnej sytuacji. Szereg krajów, odbierających polskie produkty, zastosowało liczne ograniczenia przywozowe, celem zapewnienia rynku wewnętrznego dla własnej produkcji. Z drugiej strony — trudności finansowe zmusiły liczne kraje do wprowadzania restrykcyj dewizowych, które w równym stopniu jak i reglamentacja importu — działają wybitnie hamująco na przywóz. Wśród rynków europejskich zaledwie parę krajów nie zastosowało tego typu utrudnień, rynki zaś zamorskie reglamentowały w mniejszym stopniu przywóz; niemniej w niektórych krajach (jak Kanada, St. Zjedn., Ameryka Południ., Afryka Południ.) ogłoszono wiele zarządzeń, które w znacznym stopniu przeszkadzają rozwojowi normalnych stosunków handlowych.

Sytuacja polskiego eksportu uległa w ostatnich czasach jeszcze poważniejszemu pogorszeniu, naskutek konkurencji Japonji. Kraj ten, w wyniku spadku waluty, zaczął w ostatnich czasach eksport dumpingowy na wszystkie rynki europejskie, oferując swoje towary po cenach o 20 — 30% niższych od normalnych.

To też w ostatecznym rezultacie eksport polski wykazuje ostatnio stałą tendencję kurczenia się.

Kraj nasz, który stosował w ograniczonym zakresie zakazy przywozu oraz nie wprowadził ograniczeń dewizowych, stał prawie całkowicie otworem dla inwazji wszelkich towarów zagranicznych. Dodatnie dotychczas bilansy handlowe z poszczególnemi krajami europejskiemi pogorszyły się wybitnie, zdradzając tendencję do zrównoważenia przywozu i wywozu. Saldo dodatnie z krajami europejskiemi, które wynosiło w r. 1931 — 650 miljonów złotych, spadło w r. 1932 do sumy ok. 400 miljonów złotych. Liczby te dobitnie świadczą, jak znaczne straty poniosła Polska wskutek ograniczeń przywozowych w rozlicznych krajach.

W tych warunkach Rząd Polski zmuszony został do wstąpienia na drogę wprowadzenia nowych zakazów przywozu szeregu produktów z tendencją, aby wzamian za kontyngenty wwozowe można było uzyskać odpowiednie kontyngenty eksportowe. Zarządzenia te skierowane zostały specjalnie w stosunku do krajów zamorskich, które były importerami wszelkiego rodzaju surowców i z któremi siłą rzeczy bilansy handlowe były wybitnie deficytowe. Obecnie powstają możliwości ulokowania szeregu artykułów polskich na tych rynkach — wzamian za kontyngenty surowców, przywożonych do Polski.

Sprowadzając zagadnienie wymiany międzynarodowej w znacznej części do kompensacji, niewątpliwie stosujemy prymitywne formy handlu. Jednakże w obecnych warunkach ekonomicznych system ten wydaje się jedynie skuteczny. Kompensacja nasuwa wprawdzie długi szereg trudności i komplikacyj — konieczne jest jednak przeprowadzenie szeregu poczynań organizacyjnych, celem wyzyskania nasuwających się możliwości.

Sekcja Eksportowa Związku odbyła w dn. 29 marca r. b. specjalne posiedzenie, poświęcone zagadnieniom kompensacji z krajami Ameryki Południowej, wzamian za import kawy i kakao, których przywóz został w Polsce ostatnio zakazany. Przemysł chemiczny, pomimo wysiłków i starań, nie miał dotąd możności wejścia na rynki Ameryki Południowej wskutek istniejących w tych krajach ograniczeń dewizowych. Jednakże szereg eksportujących fabryk chemicznych posiada konkretne możliwości zbytu, to też okazja tranzakcyj kompensacyjnych została przez zebranych eksporterów przyjęta z zainteresowaniem. Sprawa organizacji tranzakcyj wymiennych za kawę i kakao nie jest jeszcze zakończona, niemniej w najbliższym już czasie można będzie przystąpić do konkretnej współpracy handlowej.

Ś. P. PROF. J. J. BOGUSKI

Dn. 18 kwietnia r. b. zmarł po dłuższej chorobie nestor chemików polskich, ś. p. Prof. Józef Jerzy Boguski.

Urodzony dn. 7 września 1853 w Warszawie, tutaj też ukończył szkoły średnie i wyższe. Pierwszą pracę naukową o ketonie dwubromobenzylowym ogłosił w r. 1876. Naukowa, pedagogiczna, społeczna i artystyczna działalność Zmarłego jest zbyt dobrze wiadoma, aby ją tutaj omawiać. Natomiast Jego działalność przemysłowa nie była może dostatecznie znana i oceniona. Tymczasem ś. p. Prof. Boguski był pierwszym w kraju wytwórcą azotynu sodowego w skali technicznej. W dziewięćdziesiątych latach ubiegłego stulecia założył On w Warszawie fabrykę chemiczną, która obok azotynu sodowego produkowała minję, glejtę i inne związki ołowiu. Doświadczenia w przemysłowej pracy z azotynem przybrały też formę przyczynków naukowych, ogłoszonych w rozprawach Akademji Umiejętności.

W tym też okresie Prof. Boguski otrzymuje na drodze elektrolitycznej bronz aluminjowy, sprzedając swoje patenty w Anglji. Opracowuje techniczną metodę wyzyskiwania zwałów galmanowych, drogą ługowania ich 20%-owym wodnym roztworem amonjaku.

Podczas wojny i po wojnie ś. p. Prof. Boguski skonstruował kompresory do technicznego skraplania większych ilości chloru, wypracował elektrolityczny sposób odmiedzania dział, zastosował krajowe oleje mineralne do napełniania kompresorów działowych, wykonał badania nad oznaczeniem grafitu w prochach bezdymnych i wiele innych jeszcze prac o znaczeniu technicznem.

Chemja polska poniosła dotkliwą stratę przez śmierć wybitnego działacza na polu chemji czystej i stosowanej.

Z BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

W okresie od 15 do 30 kwietnia r. b. Związek Przemysłu Chemicznego zajmował się w szczególności następującemi zagadnieniami:

W sprawach traktatowych:

zgromadził materjały w związku z traktatami polsko-francuskim i polsko-czechosłowackim.

W sprawach kolejowych:

wziął udział dn. 24 kwietnia r. b. w obradach konferencji w sprawie ukształtowania taryf kolejowych dla przemysłu tłuszczowego,

wziął udział dn. 11 kwietnia r. b. w obradach komisji specjalnej, zwołanej celem dostosowania taryf kolejowych do zmienionych warunków ekonomicznych. Przedstawiciel Związku referował wnioski eksportowe w sprawie kwasu siarkowego, obuwia gumowego, produktów destylacji węgla, węgla drzewnego, litoponu, ceraty, nawozów sztucznych, węglanu amonu, salmjaku, siarczanu miedzi, kleju i mąki kostnej,

wystąpił do Min. Komunikacji z wnioskiem o obniżenie kosztów przewozu kości surowych,

wystąpił z szeregiem wniosków w związku z wymówieniem taryfy związkowej polsko-rumuńskiej. Związek zażądał obniżenia kosztów przewozu ceraty, obuwia gumowego, produktów destylacji węgla, jedwabiu sztucznego, nawozów sztucznych, kwasu siarkowego, karbidu, chlorku wapna, bieli cynkowej, litoponu, salmjaku i węglanu amonu.

W sprawach kompensacyjnych:

zajmował się organizacją handlu wymiennego wzamian za import kawy i kakao do Polski, oraz badał zagadnienie kompensacji nasion egzotycznych.

ZJAZD CHEMIKÓW POLSKICH

Na cele III Zjazdu Chemików Polskich, który odbędzie się we Lwowie, obok ofiar, ogłoszonych już w poprzednich numerach „Wiadomości", wpłynęły następujące dalsze sumy:

Sp. Akc. Schicht — Lever	zł.	1.000
Etablissements Kuhlmann (Paryż) .	„	300
Dom Agent. „Barwanil"	„	300
Pabjanicka Sp. Akc. Przem. Chemicznego	„	300
Sp. Akc. „Nitrat"	„	200
Sp. Akc. „Strem"	„	200
Zakł. Chem. „Winnica" (uzup. do 300 zł.) . . . . :	„	100
B. Fulde i Ska	„	100
Dr. Józef Landau	„	100
Oddział Łódzki Polsk. Tow. Chem.	„	100
J. R. Geigy (Bazylea)	„	100
S-té pour l'Industrie Chimique (Bazylea)	„	100
Chemische Fabrik vorm. Sandoz . .	„	100
Polsko-Belg. Zakł. Chem. w Toruniu	„	100
Sp. Akc. Stomil, Poznań	„	100
Fabr. Farb Zawodzie, Częstochowa .	„	100
Sp. Akc. Kijewski, Scholtze i Ska . .	„	50

KRONIKA

Na tle ogólnej sytuacji politycznej, znajdującej swój odpowiednik w sprawach gospodarczych—wyłoniły się ostatnio w niektórych krajach tendencje zastąpienia towarów niemieckich produktami innych dostawców. W związku z powyższem, zarysowują się pewne nowe perspektywy eksportowe dla polskiego przemysłu chemicznego. Pomimo ostrej konkurencji, jaką niewątpliwie napotka towar polski, nasuwające się możliwości powinny być w całej pełni wyzyskane; z tych względów Sekcja Eksportowa Związku prowadzi badania poszczególnych rynków, na których uwidoczniły się wspomniane tendencje.

Należy wytężyć wszystkie siły w kierunku zwiększenia tym sposobem zbytu polskich produktów.

Dn. 20 kwietnia r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego. Na posiedzeniu tem Zarząd przyjął do wiadomości sprawozdanie Dyrekcji z działalności za ubiegły okres miesięczny i zdecydował przyjęcie przez Związek prowadzenia polskiego centrum dokumentacji chemicznej w zakresie przemysłowym— w ramach międzynarodowej organizacji chemicznej. Sprawie tej poświęcimy wkrótce obszerniejszy artykuł.

Związek Przemysłu Chemicznego zakończył prace nad zbieraniem materjałów do słownika biograficznego, redagowanego przez Polską Akademję Umiejętności. Jak wiadomo, słownik ten obejmować ma dane biograficzne o wszystkich wybitnych zmarłych działaczach polskich na jakiemkolwiek polu twórczości i pracy. Związek Przemysłu Chemicznego przygotował spis chemików-praktyków polskich, działających w XIX i XX wieku, złożył właściwe materjały do Akademji i otrzymał od niej podziękowanie.

Min. Komunikacji ogłosiło taryfę związkową polsko-rumuńsko-bułgarską, która przewiduje zniżki przewozowe w wymianie handlowej między Polską i Bułgarją. W zakresie produktów chemicznych uwzględnione zostały narazie farby i biel cynkowa, gdyż rynek bułgarski nie stanowił dotąd szerszego zainteresowania produkcji chemicznej. Ponieważ istnieją możliwości rozszerzenia tej taryfy, przeto Związek prosi fabryki związkowe o nadsyłanie postulatów w tej sprawie.

Tow. Przemysłowo-Handlowe „Polkwarc" Sp. z ogr. odp., Katowice, Rynek 11, donosi nam, że przystąpiło do eksploatacji i sprzedaży krajowego kwarcytu i zaprawy kwarcytowej. Jak wynika z przedstawionych nam badań i opinij odbiorców, polski kwarcyt w formie mączki, ziaren i zaprawy — charakteryzuje się wysoką gatunkowością i mógłby zapewne całkowicie zastąpić kwarcyt, importowany dotychczas masowo z zagranicy.

Doroczne Targi Międzynarodowe w Poznaniu odbywają się w okresie od 30 kwietnia do 7 maja r. b. Targi tegoroczne mają dla przemysłu polskiego szczególne znaczenie z uwagi na znane przemiany w handlu zagranicznym, oraz z powodu oficjalnego wzięcia udziału w Targach Holandji, kolonij francuskich oraz Hiszpanji i Czechosłowacji.

Instytut Naukowej Organizacji urządza w okresie od 1-go do 10-go maja r. b. cykl wykładów o organizacji gospodarki materjałowej.

Informacyj udziela i zapisy przyjmuje Instytut Nauk. Org. (Warszawa, Mokotowska 51/53).

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 22 z dn. 31 marca r. b. ukazało się pod poz. 188 Rozporządzenie z dn. 24 marca 1933 r. o uldze celnej na fosforan trójsodowy.

Stosownie do przepisów tego Rozporządzenia, fosforan trójsodowy (poz. 108, p. 10) korzysta za pozw. Min. Skarbu z ulgowego cła, wynoszącego 30% stawki autonomicznej.

W Dz. Ust. Nr. 27 z dn. 19 kwietnia r. b. ukazały się pod poz. 227, 228, 229 — trzy doniosłe Ustawy z dn. 22 marca 1933 z dziedziny ustawodawstwa pracy. Wprowadzają one daleko idące zmiany w przepisach, dotyczących czasu pracy, urlopów i ubezpieczenia pracowników umysłowych.

Omówienie tych Ustaw znajdzie wyraz w specjalnych okólnikach.

W Dz. Ust. Nr. 28 z dn. 25 kwietnia r. b. ukazała się pod poz. 234 Ustawa z dn. 24 marca 1933 o nadzorze nad zbiornikami pod ciśnieniem.

Ustawa zawiera ogólne przepisy o zbiornikach pod ciśnieniem z wyłączeniem kotłów parowych, pozostawiając kompetentnym Ministrom opublikowanie szczegółowych przepisów wykonawczych.

Z dniem 1 maja 1933 r., na zasadzie Rozporządzenia wykonawczego do Ustawy o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. Nr. 99 poz. 842 z 1932 roku), wprowadzającego nowe urzędowe blankiety wekslowe — mogą być używane wyłącznie blankiety nowego wzoru .

Blankiety wekslowe dawnego typu powinny być zamienione na nowe w ciągu miesiąca kwietnia w Urzędach Opłat Stemplowych, lub w Urzędach Skarbowych.

Użycie niewłaściwych blankietów po dniu 1 maja r. b. będzie równoznaczne z nieuiszczeniem opłaty od weksla i pociągnie za sobą karę w wysokości 25-krotnej wartości należnej opłaty stemplowej.

W Dz. Urz. Min. Skarbu Nr. 9 z dn. 31 marca r. b. ukazał się pod poz. 86 Okólnik Min. Skarbu, w sprawie opodatkowania tantjem specjalnym podatkiem.

Ponieważ okólnik ten zdaje się wyjaśniać pojęcie tantjemy w sposób, niezgodny z brzmieniem Ustawy i orzecznictwem Najw. Tryb. Admin. — przeto Centralny Związek Przemysłu Polskiego przedstawił Panu Ministrowi Skarbu memorjał, zmierzający do właściwego określenia pojęcia tantjemy.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 „
„ „ czysty 99%	300 „
* Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80 „
* Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1,54 „
* „ granulowany za 1 kg % N_2	1,69 „
Azotan amonu	100 „
Azotyn sodowy	120 „
Benzol handlowy 90%	80 „
„ czysty	92 „
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 „
* Boraks	110—125 „
Chlorek cynku 50° Bé	40 „
Chlorek wapna bielący	330,6 „
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22 „
Chloroform czysty	800 „
„ „pro narcosi"	1,800 „
Eter siarkowy	390 „
Fenol czysty	265 „
Formalina 40%	270 „
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	225 „
* „ techniczna 85/88%	170 „
* Karbid granulowany	75 „
Karbolineum	29,75 „
Klej kostny	205 „
Klej skórny	220 „
Krezol	128 „
Kwas azotowy tech. czysty za 100% HNO_3	93 „
Kwas mrówkowy 85%	241 „
Kwas siarkowy 60° Bé	6,00 „
„ solny 19°/21° Bé	12,25 „
„ octowy techn. 30%	100 „
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	15 zł.
„ rogowa 13/14% N_2	— „
Naftalin surowy prasowany	28,00 „
„ czysty w łuskach	52,50 „
Octan sodu	120 „
„ ołowiu	215 „
Oleina zwierzęca destylat	190 „
„ „ saponifikat	180 „
Oleum 20%	19,24 „
Olej lniany	132 „
* Potaż kalcynowany 90/95%	120 „
* Potaż żrący topiony 88/92%	140 „
Pirydyna czysta dla celów analitycznych za 1 kg	9,75 „
Smoła preparowana	17,50 „
Saletra potasowa	130 „
* Saletra sodowa przem. zwyczajna	65 „
* Saletra sodowa przem. raz rafinowana	90 „
Saletra sodowa podwójnie rafinowana	100 „
Siarczan amonu	29,65 „
* Siarczan miedzi	110—125 „
* Siarczek sodu 60/62%	60 „
Soda amonjakalna	25 „
„ kaustyczna	60 „
Sól glauberska krystaliczna	7,00 „
Stearyna	150 „
Superfosfat 16% par. Warszawa	10,72 „
Toluol czysty	105 „
Woda amonjakalna chem. czysta zaw. 25% NH_3	60 „
Żelatyna techn.	400 „

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIA MAKSIMUM WYGODY, OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.", Zgierz, tel. Łódź 121-01; Warszawa, Bednarska 2, tel. 659-99.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA" Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WINNICY, S. A. Henryków pod Warszawą. Tel. II podm. Henryków 5. Biuro sprzedaży: H. Weiss i S-ka. Łódź, Piotrkowska 80, tel. 186-12.

Chlorek wapna bielący.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE". Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
„FR. KARPIŃSKI SPÓŁKA AKCYJNA", Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER" Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM", Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW", Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Sól glauberska krystaliczna:
„TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej—Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11